

"Barnens perspektiv är det vi alla kan lära av"

AV PER DAHLBECK

I Malmö i dag filmar förskolebarn för att göra sina röster hörda i viktiga frågor som rör livet och staden. Så har det inte alltid varit.

Det började med att det ordnades en filmfestival där kravet för att delta var att förskolebarn själva hade filmat. I två år arrangerades filmfestivalen på biograf Panora i Malmö. Givetvis gick festivaldeltagarna på en röd matta och åt popcorn och drack juice. Tredje årets filmfestival ställdes in på grund av corona, vilket var synd eftersom ett rekordstort antal förskolor anmält sitt intresse att delta.

Filmandet gav både barn och pedagoger mersmak. Så när Gatu- och fastighetskontoret ville veta hur barn såg på vissa trafikmiljöer i Malmö, föll det sig naturligt att barnen ville svara med att göra filmer. Filmandet har blivit ett naturligt sätt att kommunicera för ett växande antal förskolebarn i staden. Barn från sju förskolor filmade nu viktiga trafikmiljöer i Malmö från sitt perspektiv på staden, trafiken och stadsmiljöer. För att göra filmerna mer begripliga, hanterbara och kommunikativa redigerades ett omfattande filmmaterial av ett filmbolag, Film fatale, och på så sätt skapades *"Barnens trafikfilm"*.

Lära av barnens perspektiv

Ett fruktbart samarbete är därmed inlett, men mer om det nedan. Låt oss först belysa hur samarbetet mellan Gatu- och fastighetskontoret och förskolor berikar bägge verksamheterna. De tekniska förvaltningarna visade ett intresse för att både släppa in de yngsta medborg-

Det blev en superbra bild på när tåget kom!

Barn från ett antal förskolor har på uppdrag av fastighets- och gatukontoret filmat ett antal olika trafikmiljöer i Malmö. Deras intryck har redigerats av ett filmproduktionsbolag som satt ihop i en dryg nio minuters film: "Barnens trafikfilm".

arna i planerings- och beslutsprocesser och ett genuint intresse att förstå barnens perspektiv. Andreas Schönström, politiskt kommunalråd med ansvar för de tekniska förvaltningarna säger så här:

"Den stad som barnen får vara medskapare i blir den jämlika staden. Barnens perspektiv är det vi alla kan lära av, gammal som ung. Fungerar stadsmiljön för barn? Är trafiken säker för våra barn? Har de tillgång till grönområden och parker? Om svaret är ja då vet vi att

inte bara barnen kommer att uppskatta stadsmiljön och vara trygga i trafiken, utan alla kommer att uppleva detsamma. Dessutom: barnens fantasi är det bästa verktyget för ett samhälle att ompröva gamla sanningar, ge saker ny användning och hitta nya vägar.”

Tydligen menar kommunalrådet att vi inte bara önskar, utan verkligen behöver barnens röster för att hitta nya vägar, hjälpa oss att tänka utanför boxen och handla bortom det förgivettagna i fråga om utveckling och planering av staden. Vi behöver helt enkelt barnen för att skapa en hållbar och inkluderande stad.

På Malmö universitet finns en grupp forskare som ett antal år har intresserat sig för utmaningsbaserad pedagogik. Med stöd i internationell forskning menar gruppen att det finns starka indikationer på att om de som lär får arbeta med riktiga utmaningar så blir lärandet mer hållbart och att de lärande utvecklar en rad förmågor som är viktiga för att vi som medborgare ska kunna hantera och lösa vår tids utmaningar. Utmaningar som FN har definierat som 17 globala utmaningar.

Lärande med riktiga uppdrag

Svensk förskola och skola har sedan länge både ett kunskaps- och ett demokratiuppdrag. Erfarenheter från skolans värld visar på svårigheter att väva samman dessa uppdrag. Med en upplevd stoffträngsel och ett ökat dokumentationskrav om elevers kunskapsutveckling så tenderar kunskapsuppdraget att dominera.

Erfarenheter från när förskolebarn tar itu med riktiga uppdrag som att visa vad de tänker om trafiken och stadsmiljöer så utvecklar de en mängd kunskaper och förmågor för att kunna utföra sitt uppdrag. Därmed tycks lärandet gå på djupet och leder förhoppningsvis till ett lärande för livet. En av vår tids kanske främsta inspiratörer för ett sådant tänkande och handlande är Santiago Rincon-Gallardo. Han skriver i sin bok ”Liberating learning – Educational change as social movement”, att ett lärande som går på djupet och i en förlängning leder till en befrielse av både individen och samhället, ger robusta och stabila demokratier och ett hållbart samhälle.

Lästips

Barnens Trafikfilm,
<https://youtu.be/6QZfakofYcM>

Hållbar utbildning för hållbar utveckling – i förskola och skola, Per Dahlbeck, Fredrik Håkansson och Pär Widén. Studentlitteratur (2021).

I grunden god, av Rutger Bregman. Natur & Kultur (2020).

Liberating learning – Educational change as social movement, av Santiago Rincon-Gallardo, Routledge Leading Change Series (2019)

*Källförteckning med länkar till samtliga referenser i boken och material för vidare läsning finns på Guldäpplets webbplats:
diu.se/guldapple/jubileumsbok-referenser*

Ett sätt att ge förutsättningar för ett sådant lärande är att de lärande tar itu med aktuella problem och utmaningar; lokala, regionala och globala. I boken ger Rincon-Gallardo flera exempel på när det har skett i olika delar av världen med överraskande och goda resultat. Ett annat aktuellt exempel skulle kunna vara förskolebarn i Malmö som med sina filmer påverkar stadens utvecklings- och planeringsarbete i linje med mål 11 och 16 av FN:s 17 globala mål.

Barnens röster med olika uttrycksformer

Hur ska då våra barn och unga komma till tals? De lär inte kunna skriva utredningstexter om hur de önskar sig att ett område, en stadsdel eller en stad utformas. De måste använda andra uttrycksformer. Inte minst har estetiska uttryck visat sig användbara och kommunikativa. Och kanske särskilt digitala bild-, film- och ljudproduktioner.

Ovan nämns ett samarbete som innebar att ett professionellt produktionsbolag tog sig an ett digert filmmaterial för att göra det mer begripligt och kommunikativt för stadens beslutsfattare. Det utgör ett fruktbart samarbete som verkligen låter barnens röster bli hörda. Ett parallellt exempel är när barns teckningar och ord förvandlats till animerade filmer av en animatör, Lasse Persson. Filmbolagets och Lasse Perssons arbete har som ledstjärna att både så troget och lyhört som möjligt förmedla, och kanske till och med, förmera, barns röster.

Nu verkar det finnas ett gemensamt intresse, från den pedagogiska och den tekniska världen att både lyssna till och släppa fram barns röster om viktiga samhällsfrågor. Ofta då genom barns filmer. Det senaste i denna utveckling är att det nu mitt i Malmö inrättas en stadsateljé där lokala aktörer ska kunna göra ”beställningar” till förskolor och skolor så att barns röster i olika former kan lämnas till beställarna. En stadsateljé som ska sjuda av aktivitet, liv och framtidsarbete. En ateljé där barn ska kunna filma, bygga och konstruera material för ett demokratiskt stadsplaneringsarbete. Den ateljén vill man ju titta in i ...och vara en del av.

Per Dahlbeck. Foto: Johan Sundell.

Per Dahlbeck, utvecklingspedagog Malmö stad. Medverkade i Guldäpplets seminarium "Dagens skola och framtidens lärande" på Bokmässan 2019.